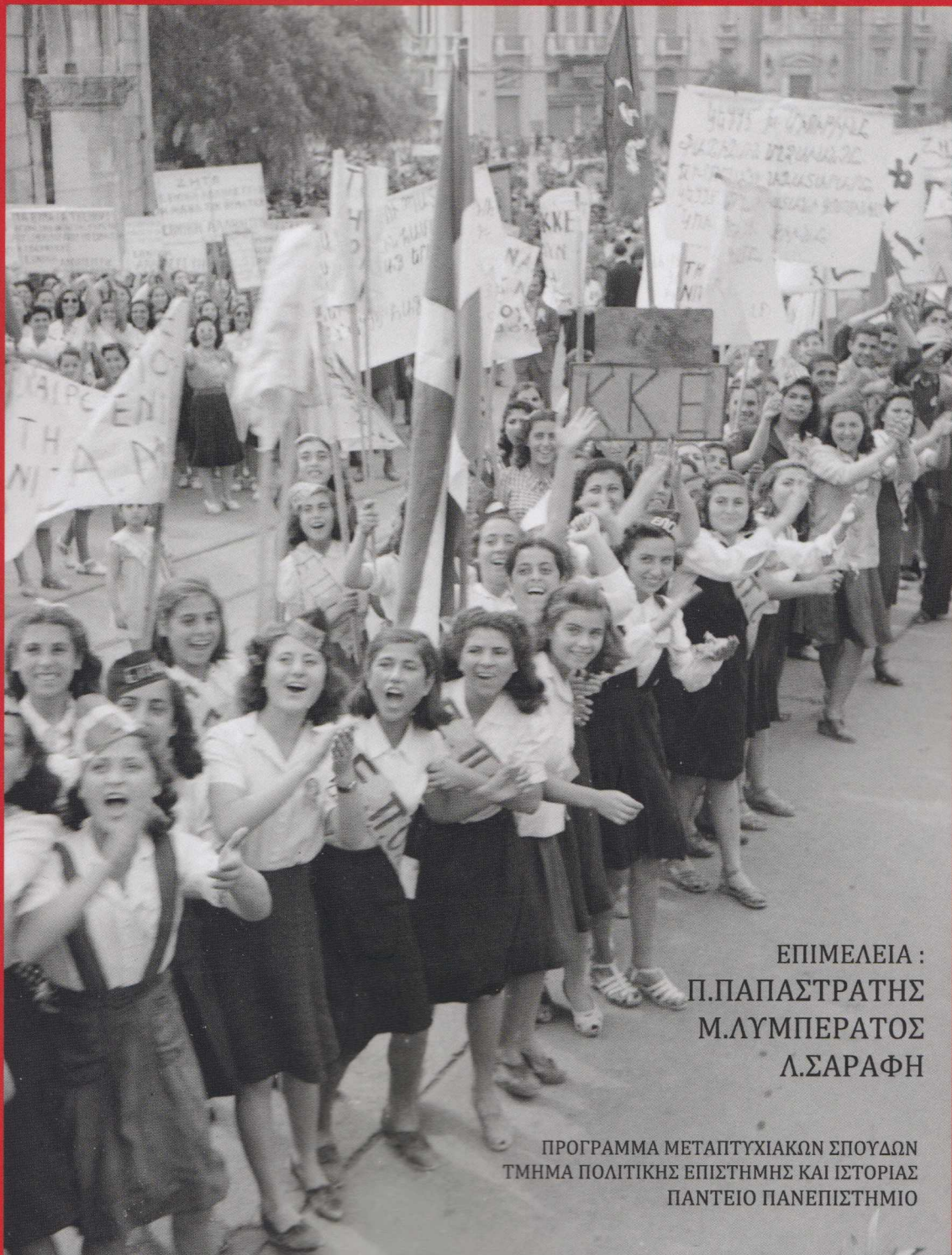


ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΣΤΑ ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΑ ΜΙΑ ΤΟΜΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ



ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ :
Π.ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΗΣ
Μ.ΛΥΜΠΕΡΑΤΟΣ
Λ.ΣΑΡΑΦΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Από την Απελευθέρωση στα Δεκεμβριανά

**Προκόπης Παπαστράτης, Μιχάλης Λυμπεράτος, Λη Σαράφη
(επιμέλεια)**

Από την Απελευθέρωση στα Δεκεμβριανά:

Μία τομή στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας

**Πρακτικά Συνεδρίου
19-23 Νοεμβρίου 2014**

**Πάντειο Πανεπιστήμιο
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας**

*Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία
Αθήνα 2016*

Από την Απελευθέρωση στα Δεκεμβριανά

Φωτογραφία εξωφύλλου:

Αθήνα, 18 Οκτωβρίου: άφιξη κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας
μία εβδομάδα μετά την Απελευθέρωση της Αθήνας.
(Imperial War Museum)

Φωτογραφία οπισθόφυλλου:

Δεκεμβριανά 1944: ΕΛΑΣίτες της Αθήνας αιχμάλωτοι των Άγγλων
(Imperial War Museum)

Φωτογραφική επιμέλεια: Σοφία Παπαστράτη

Επιμέλεια έκδοσης: Ελένη Νικολαΐδου

Σελιδοποίηση: Ελένη Νικολαΐδου

Επικοινωνία: synchronihistoria@gmail.com

ISBN: 978-618-82943-0-1

Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία 2016

Ευχαριστίες

Η οργάνωση και διεκπεραίωση του Συνεδρίου και η έκδοση των Πρακτικών δεν θα ήταν δυνατή χωρίς την εθελοντική εργασία που πρόσφερε αφείδωλα μια ομάδα που συγκροτήθηκε αβίαστα από συνεργάτες συναδέλφους και μεταπτυχιακούς φοιτητές και φοιτήτριες.

Με τον κίνδυνο της παράλειψης να ελλοχεύει η συμβολή των Άρτεμης Αθανασίου, Δανάης Γιαννοπούλου, Γιώργου Γαλάνη, Ντίνας Κακάλη, Κατερίνας Καντιώτου, Γιώργου Λυκουργιώτη, Δημήτρη Πολυχρονιάδη, Μιχάλη Χατζηστεργίου και του προσωπικού της Βιβλιοθήκης του Παντείου Πανεπιστημίου ήταν καθοριστική.

Η εικαστική επιμέλεια και φροντίδα του Συνεδρίου και του τόμου των Πρακτικών οφείλεται στη Σοφία Παπαστράτη.

Με την άοκνη προσπάθεια της Ελένης Νικολαΐδου τα κείμενα των ανακοινώσεων συγκροτήθηκαν στον ανά χειράς τόμο.

Το Συνέδριο και η έκδοση των Πρακτικών στηρίχτηκε στον συνεχή, συνολικό και μεθοδικό συντονισμό, και όχι μόνο, της Ασπασίας Παπαστράτη.

Οι Επιμελητές της Έκδοσης

Περιεχόμενα

Αρκτικόλεξα 12

Εισαγωγή 14

Α' μέρος - Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

α) Η Απελευθέρωση στην Κεντρική Ελλάδα

Το επισιτιστικό ζήτημα ως πεδίο σύγκρουσης κατά τα Δεκεμβριανά στην Αθήνα και στο Βόλο

Τζαφλήρης Νίκος 23

Η επαρχία Ελασσόνας την περίοδο της Απελευθέρωσης

Τόλια Φιλιά 34

Η νόθα Απελευθέρωση της Χαλκίδας και η μετά τα Δεκεμβριανά περίοδος

Χατζοπούλου Ελένη 47

β) Η Απελευθέρωση στα νησιά

Οι πρώτες μέρες της Απελευθέρωσης και οι επιπτώσεις των Δεκεμβριανών στο νησί της Χίου

Βουγιούκας Βασίλης 62

Φθινόπωρο 1944: Οι εκθέσεις της SOE για τις Κυκλάδες και το Βόρειο-Ανατολικό Αιγαίο

Γιώγος Χρήστος 74

Η Απελευθέρωση στην Κρήτη

Σκαλιδάκης Γιάννης	90
γ) Η Απελευθέρωση στην Πελοπόννησο	
Η διάσωση του λιμανιού της Πάτρας στην Απελευθέρωση Μόσχος Γιώργος	103
Σεπτέμβριος 1944. Η Απελευθέρωση του Ναυπλίου Σπανού Γεωργία – Μαρία	115
Το ΕΑΜ και τα Τάγματα Ασφαλείας κατά την Απελευθέρωση της Πελοποννήσου: η περίπτωση του Άργους Γαλάνης Γιώργος	127
δ) Το εργατικό κίνημα στην Απελευθέρωση	
Η ΓΣΕΕ στην Απελευθέρωση: οι βασικές κατευθύνσεις και τα όρια της πολιτικής της Καλογιαννίδης Δημήτρης	140
Η αδύνατη ταξική ανακωχή: η πολιτική του ΕΑΜ στα υπουργεία Οικονομικών και Εργασίας και στα συνδικάτα μέχρι τα Δεκεμβριανά Μαριόλης Δημήτρης	152
ε) Η Ευρώπη το 1944	
Η Ισπανία του Φράνκο στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου Morant i Arino Toni	164
Οι κυβερνήσεις Εθνικής Ενότητας και η ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος - τρία παραδείγματα: Γαλλία, Ιταλία, Ελλάδα Κουκουλές Γιώργος	176

Αποχαιρετισμός στα όπλα: το πέρασμα από την κοινωνική ασφάλιση στο Κοινωνικό Κράτος στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου Κωτσονόπουλος Λουδοβίκος	186
Η Γαλλία της Απελευθέρωσης: οι προσδοκίες, οι προτεραιότητες, η συναίνεση, η ανασυγκρότηση Μπάλα Νάση	200
Τα "Δεκεμβριανά" του Βελγίου: η Αντίσταση, η πολιτική κρίση και οι Σύμμαχοι το φθινόπωρο του 1944 Σαράφη Λη	211
Η Απελευθέρωση της Ιταλίας: οι περιπτώσεις της Τοσκάνης και του Τρεντίνο Ραυτόπουλος Ρήγας	224
Η Απελευθέρωση της Ελλάδας μέσα από τα έγγραφα του Ιταλικού στρατού Anghelone Francesco	237
Στ) Δωσίλογοι και Συνεργάτες	
"Κατά τρόπον ανάξιον εις Έλληνας πολίτας...": Όψεις του δωσιλογικού φαινομένου στη Μεσσηνία μέσα από δίκες που διεξήχθησαν κατά την περίοδο 1945-1953 Αθανασόπουλος Μάριος	247
Αλλοδαποί δωσίλογοι στην Ελλάδα Κωνσταντινάκου Δέσποινα – Γεωργία	259
Η δράση της Ειδικής Ασφάλειας την τελευταία περίοδο της Κατοχής Αρμαανίδης Φίλιππος	271

Με σκοπό το "Χάος": η οργάνωση του γερμανικού δικτύου Stay-behind στην Ελλάδα του 1943-45	
Μανουσάκης Βασίλης	283
ζ) Η Απελευθέρωση στην Αττική	
Η δράση του ΕΑΜ και του ΕΛΑΣ Πειραιά κατά την Απελευθέρωση	
Τζαφέρα Αγγελική	296
Η Κοκκινιά στην Απελευθέρωση	
Δεσύπρης Μιχάλης	306
Η τραγωδία του Κορωπίου, 8 - 9 Οκτωβρίου 1944	
Πρόφης Θωμάς	319
η) Η Απελευθέρωση στη Μακεδονία	
Η απελευθέρωση της Καβάλας από τον ΕΛΑΣ: η λαϊκή διοίκηση και τα Δεκεμβριανά στην περιοχή	
Βαμβούρη Χριστίνα & Μεσσής Βασίλης	330
Μέρες απελευθέρωσης στη Δυτική Μακεδονία: Πολιτικές και κοινωνικές μεταβολές στο στάδιο της μετάβασης της εξουσίας	
Αλβανός Ραϋμόνδος & Αθανασιάδης Ανδρέας	343
θ) Το ΚΚΕ το φθινόπωρο του 1944	
Ο Ριζοσπάστης παραμονές των Δεκεμβριανών	
Κουτσοπούλου Κατερίνα	354
ΕΑΜ και ΚΚΕ στο δρόμο της δημοκρατικής ομαλότητας στο 'Λόγο της Λαμίας' του Άρη Βελουχιώτη	

Λάζου Βασιλική 368

‘Τι χρώμα έχει το βάθος τ' ουρανού'; Αλληλογραφία του ΚΚΕ με τα κομμουνιστικά κόμματα Βουλγαρίας - Γιουγκοσλαβίας στο β' μισό του 1944

Μιχαηλίδης Γιώργος 380

Β' Μέρος - ΤΑ ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΑ

α) Αστικός κόσμος και Δεκεμβριανά

Στρατηγικές του βασιλόφρονος χώρου 1944-1945

Κατσούδας Κώστας 409

Η Θεωρία των Άκρων γεννιέται στο Κέντρο: Ο Δεκέμβριος 1944, του Θ. Δ. Τσάτσου

Παναγιωτίδης Σταύρος 420

β) Τέχνες και Δεκεμβριανά

Ποιητές και πεζογράφοι στα "πέτρινα χρόνια": όψεις της εγχώριας λογοτεχνικής παραγωγής με φόντο τα Δεκεμβριανά

Λαζανάς Παναγιώτης 430

Λογοτέχνες στα Δεκεμβριανά: οι πολιτικές κατευθύνσεις στην ΕΑΜική λογοισύνη από την Απελευθέρωση ως την έναρξη των Δεκεμβριανών

Μόσχος Βασίλης 440

Ο Δεκέμβρης 1944 στις ελληνικές ταινίες μυθοπλασίας μεγάλου μήκους 1974-1989

Ανδρίτσος Γιώργος 453

γ) Θάνατος και Επιβίωση

Ο Δεκέμβρης του 1944 στην Αθήνα του 1945: η ιστορία με τα πτώματα

Σπηλιωτοπούλου Μαρία 464

Η Εθνική Αλληλεγγύη από την Απελευθέρωση στα Δεκεμβριανά

Πουλόπουλος Κώστας 476

Το βρετανικό νεκροταφείο στο Καλαμάκι και οι 33 μέρες του Δεκέμβρη 1944

Καβάλα Μαρία 483

δ) Ο Διεθνής Αντίκτυπος των Δεκεμβριανών

Η κρίση των Δεκεμβριανών 1944 σύμφωνα με τα Αμερικανικά αρχεία

Κουτσούρης Δημήτρης 497

Ο αντίκτυπος των Δεκεμβριανών στη Γιουγκοσλαβία

Κόφφα Δόμνα 511

ε) Οι Αγγλικές στρατιωτικές επιχειρήσεις

«... κι από πίσω ένα σύνταγμα Ινδούς»: Οι «Ινδοί» στα Δεκεμβριανά
Αγγελάκης Γιάννης 522

Scarlet Pimpernel: η μυστική βρετανική οργάνωση της Θεσσαλονίκης για τη διάσωση «σημαντικών προσώπων» (Νοέμβριος 1944 - Ιανουάριος 1945)

Μπουρούτης Ανδρέας 535

στ) Απόπειρες ερμηνείας

Η διαδικασία της Απελευθέρωσης, το πολιτικό προοίμιο του Δεκέμβρη	
Παπαστράτης Προκόπης	547
Η Μάχη της Αθήνας. Το στρατιωτικό προοίμιο	
Μαργαρίτης Γιώργος	557
Τα Δεκεμβριανά και η ερμηνεία τους	
Λυμπεράτος Μιχάλης	570
ζ) Τα Δεκεμβριανά και η Κύπρος	
1941-1945 Η Κυπριακή Αριστερά, το ενωτικό ζήτημα και τα Δεκεμβριανά	
Ζαχαριάδης Αδάμος	590
Ο Δεκέμβρης στην Κύπρο: η πρόσληψη και η πολιτική διαχείριση των γεγονότων από το ΑΚΕΛ	
Αντωνίου Αντώνης	600
η) Συγκρούσεις και Καταστολή	
Πολιτικές ευκαιρίες και συγκρουσιακός κύκλος της 3ης Δεκεμβρίου 1944	
Βαγιανός Δημήτρης	612
Οι όμηροι των Άγγλων το Δεκέμβρη του 1944: "Όλο το ταξίδι τζάμπα"	
Κανελλόπουλος Γιώργος	625
θ) Πολιτικά και οικονομικά ζητήματα	

- Η σύσταση αντιβασιλείας ως πολιτική επίλυση του "ελληνικού ζητήματος"**
Γιαννοπούλου Δανάη 635
- Το οικονομικό πλαίσιο των Δεκεμβριανών: πολιτικές ασιτίας, προσπάθειες νομισματικής σταθεροποίησης και νομισματικός χρυσός**
Μπρέγιαννη Κατερίνα 647
- Οι αρχειομαρξιστές απέναντι στο ΕΑΜικό κίνημα: η επιδίωξη κοινής αντιστασιακής δράσης και η καταγγελία της φιλο-συμμαχικής πολιτικής του ΕΑΜ την περίοδο των Δεκεμβριανών**
Παλούκης Κώστας 660
- ι) Η κοινωνία στα Δεκεμβριανά**
- Με το τουφέκι και "με τα νύχια": η στήριξη του ΕΛΑΣ από τον λαό της Αθήνας το Δεκέμβρη 1944**
Ραζάκος Χάρης 671
- Το ΕΜΠ στη δίνη του Δεκέμβρη 1944**
Πασπαλιάρη Λένα 680
- ια) Τα Δεκεμβριανά εκτός Αθηνών**
- Τύπος και προπαγάνδα στη Θεσσαλονίκη πριν και κατά τα Δεκεμβριανά**
Βαμβακάς Αβραάμ & Τζιάρης Κώστας 693
- Η εθνική μειονότητα των Τσάμηδων στην Ήπειρο το 1944: Από την αποχώρηση των Γερμανών στη δίνη της εκκαθάρισης από τις ΕΟΕΑ Καλλώνης Σταύρος 706**

Ιβ) Αρχεία, Ιστοριογραφία & Μνήμη

Φωτογραφικό ίχνος, πολιτισμική μνήμη και ιστορική αφήγηση: η περίπτωση του Δεκέμβρη 1944

Αρκολάκης Μανόλης 721

Η ιστοριογραφία για τον Δεκέμβρη του 1944: εξέλιξη και νέες τάσεις δημοσίευσης

Κακάλη Ντίνα 735

Αγωνιστές

Εισαγωγικό σημείωμα 748

Άλκη Ζέη 749

Μάνος Ζαχαρίας 751

Γλέζος Μανώλης 755

Συζήτηση 759

Το πρόγραμμα του Συνεδρίου 761

Περιεχόμενοι εισηγητές 774

